QIEGĦ IL-BAĦAR

Dan hu suġġett li jiġbed u jħajjar, iżda fit-tfittix tal-lum ta' suġġetti tal-pittura, ftit huma dawk li jfittxuh. Madankollu, il-baħar għandu l-pajjiżi tiegħu, l-iġbla tiegħu, is-siġar, il-widien u x-xagħriet tiegħu li jħajru u li jisthoqqilhom minn jistagħġeb bihom mhux inqas minn dawk ta' l-art.

Il-*flora* (ħxejjex) u l-*fawna* (bhejjem) tal-baħar,—u l-iżjed din ta' l-aħħar—huma l-akar għônja. Il-baħar, li nebbah bosta poëti u bosta artisti, barra l-baħrin, għandu l-biġġiela u l-kixxiefa tiegħu. Kif jidher, dari tkixxif il-baħar ma kienx isir ħlief bit-tagħdis, li mħabba d-dewmien qasir tiegħu ma kienx iħalli li ssir tkixxifa sħiħa u għalhekk din ma kinetx tkun biżżejjed biex tati ħjiel tajjeb ta' qigħân il-baħar li jwaħħxu għallkobor u l-għamla tagħhom.

Kif kull sengħa għandha ħrafitha, hekk ukoll is-sengħa jiebsa u ħarxa tal-bugħaddasa għandha tagħha. Fi Sqallija għadhom sal-lum jiftakru l-ġrajja ta' Nikola—imlaqqam il-ħuta—għawwiem qlubi, li kien, kif igħidu, jista' jdum f'qiegħ il-baħar imqâr erba' jew ħamest ijiem sħaħ, u hemm igħix bil-ħut biss.— Il-ħrafa iżda ma tgħidx kif kien jagħmel biex jaqbad dan il-ħut. — Immela, fuq din il-ħrafa Federiku, sultan ta' Sqallija, billi kien sama' b'din il-ħila tal-għaġeb ta' Nikola, stiednu fuq il-fliegu ta' Messina, bejn Xilla u Kariddi, u hemm xeħet kies (tazza) tad-deheb fil-baħar, fil-waqt li ġagħlu jinżel iġibu. Is-Sultan u l-ġemgħa tan-nies bid-dehwa stennew għal aktar minn tliet kwarti ta' siegħa u ġa kienu bdew jaqtgħu jieshom li jaraw tiela l-qalbieni raġel, mita fid-daqqa u l-ħin jidher Nikola f'nofs il-mewġ iżomm f'idu l-kies tas-Sultan. Is-sajjied tarfilhom bi ħwejjeġ tal-biża' fuq it-tiġrif li miegħu ltaqa', u fuq is-sarâr li kellu ma' *pjovre*, mat-tgħargħir ta'l-ilma, mal-ħut u mad-dbejjeb tal-għaġeb; iżda s-sultan kiefer waddab il-baħar kies ieħor wisq isbaħ minn ta' qabel u stieden mill-ġdid lillqalbieni baħri biex jistadu. Qagħad il-baħri ftit bejn ħaltejn u nbagħad twaddab f'qiegħ il-baħar mnejn qatt iżjed ma tala'. Din hija l-ħrafa.

Il-lum il-bugħaddas jista' minngħajr tiġrif kbir, bit-thejjija tal-għodda ta' żmien'na, bis-sniedaq bl-arja għan-nifs u bi ħwejjeġ oħra bħal dawn, jissogra jinżel fil-belligħat tal-baħar, iżda sa qiegħ imtarraf li, bejn wieħed u ieħor, ma jisboqx l-erbgħin mitru (madwar dsatax-il qasba u nofs).

L-ewwel ħass wara t-tagħdisa xejn mhu milqugħ bil-qalb; uġigħ fil-għaksiet, tagħkis fil-ġisem, tidwir tar-ras u żanżin fil-widnejn iwennsu l-bugħaddasa li jkunu għadhom mhumiex im-ħarrġin f'dis-sengħa. Jekk il-bugħaddas iġib xi dawl, geġwieġa ħut tirtass ma' dwaru kemm-kemm ma jżommulux li jgħaddi l-quddiem. Iżda b'inkejja ta' dan it-tfixkil kollu, saru u għad-hom isiru, iktarx b'sengħa ikbar, sajdiet kbar ta' ħwejjeġ ta' siwi u ta' sbuħija liema bħalha, mitlufin minn bastimenti mgħar-rqin, kif ukoll it-tlugħ mill-ġdid ta' bastimenti mgħarrqa.

It-tkixxif tal-belligħat (qigħan) tal-baħar—bla ma tgħodd dak biex jistadu ħwejjeġ ta' siwi, li għalih saru u tħejjew għaqdiet ta' aktar minn lewn wieħed—ħajjret xi ftit min-nies: ingliżi, svizzeri, franċiżi u oħrajn li joħolqu xi xirkiet għal kull ma jinħtieġ għal dan ix-xogħol. Fosthom jixraq li tissemma' dik li ġiet mitmuma mill-prinċep ta' Monaco bil-*yacht* tiegħu "*Princess Alice*". Il-frott li ġieb dan ix-xogħol kien tal-għaġeb. Mill-qigħan bla ma jiltaħqu, fejn, imħabba r-rassa bla tarf kont taħseb li ebda maħluq ma jista' jgħix, ġibdu, bil-għajnuna ta' trombi, kotra bla qies u ta' kull-lewn u sura ta' bhejjem u siġar, dawk mgħammrin b'kull taqsim meħtieġ għall-ħajja u b'għajnejn il-kobor tagħhom, li xejn ma jaqblu mal-bqija ta' ġisimhom. Dan juri kemm hu nieqes id-dawl, f'dawk il-qigħan hekk fondi.

Kif jinsab il-ħut ħaddiel li għandu l-*eletricità* hekk ukoll issib ħut li jarmi d-dawl, jew aktarx li jġorru miegħu. Il-*Halosaurus Macrochir* bħallikieku mistad ħdejn il-gżejjer il-Koħol (Isole Azzurre) minn qiegħ ta' iżjed minn 1,400 pied, jâti dawl daqs musbieħ imdaqqas. Hu mlibbes b'64 qoxra *prismatiċi* li kull waħda minnhom donnha musbieħ ċkejken li jifrex id-dawl madwaru. Ħut ieħor għandu rasu tiddi u tistħajlu mlibbes b'raġġiera. Id-dwal ta' dawn il-ħlejjaq barranin huma minn kull lewn: ħomor, ħodor, koħol sofor eċċ. kif ukoll minn kull lewn huma l-kxur tagħhom.

Fost il-ħut li jgħix f'dan il-qiegħ bla qies, minn 3,000 sal-4,000 mitru, jixraq insemmu lill-*Melanocetus Joubsoni* li f'tarf ħalqu għandu bħala sunnara li fiha jibqgħu mwaħħla dawk il-ħwejtiet li bla ħsieb igħaddu, waqt li din il-ħuta tkun moħbija fil-ħama. Oħrajn flok sunnara għandhom bħal ħaġa—issa qiegħda fuq ir-ras, issa fuq id-dahar—li biha jaħfnu dak li jħossu jew imissu. Dawn l-annimali barranin malli tneħħihom minn l-ilma, titbiddel surithom, u dlonk l-*organi* tagħhom jirtassu u jitilfu qawwithom.

L-ifnad qigħan tal-baħar s'issa magħrufa: fil-Mediterran jilħqu sal-4,800 mitru, fl-Atlantiku sas-7,000 u fil-Paċifiku sat-8,513! F'dan il-fond kollu jinsabu mhux biss ħlejjaq ħajjin, iżda tinsab ukoll *flora* li mhix nieqsa mill-kburija, imsawra iżda minn xtieli nofs ħajjin, hekk li donnha torbot ma' xulxin is-saltna tal-ħxejjex ma' dik tal-bhejjem; il-biċċa l-kbira tagħhom tmiss lill-qatgħa tal-qroll.

Fl-aħħar nett qiegħ il-baħar iqiegħdilna quddiem għajnejna bixriet ta' ħwejjeġ bil-bosta kbar li jixirqilhom jiġu magħrufin u mfaħħrin, u jekk—kif ġie mfisser minn Vern fil-ktieb tiegħu *20,000 leghe sotto il mare*—biż-żmien u bix-*xjenza* għad jitkompla l-vjaġġ tan-*Nautilus*, nibqgħu mistagħġbin u milqutin għaddehra ta' din id-dinja li sal-lum għadha għalina, tista' tgħid, bla magħrufa.

M.